

Monumentnummer*: 516043

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **18 september 2001**
Kadaster deel/nr **82871/10**

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Zoetermeer		Zoetermeer		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Dorpsstraat	24			2712 AL	Zoetermeer		
Dorpsstraat	26			2712 AL	Zoetermeer		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Zoetermeer		C					6883

*Omschrijving***

Inleiding

R.K. KERK van de H. Nicolaas in neogotische stijl, ontworpen door Jan Stuyt, die zich overigens niet heeft bezig gehouden met het decoratieschema. De kerk is gebouwd in 1914-1915, ter vervanging van de oudere kerk van 1857-1858. Binnen het oeuvre van de kerkenbouwer Jan Stuyt neemt deze kerk een aparte plaats in. De kerk, met het brede middenschip en de smalle zijbeuken, vertoont in het interieur invloeden van de Italiaanse gotiek. In constructief opzicht is, geheel volgens gotische principes, het interieur afleesbaar aan de buitenzijde. Opvallend is de ui-vormige bekroning van de spits. De schilderijen zijn van de hand van Frans Loots en Theo van der Lee, waarbij de laatste voornamelijk verantwoordelijk is voor het decoratieve schilderwerk. Het abstracte schilderwerk vertoont Jugendstil-invloeden. Preekstoel, communiebank en het St. Jozef-zijaltaar komen uit het atelier van Jos Margry, het andere zijaltaar, de marmeren tombe en de eikenhouten bovenbouw van het hoofdaltaar werden vervaardigd door J.P. Maas uit Haarlem. De kruiswegstaties komen waarschijnlijk uit de oude kerk. Aan de buitenzijde, naast de toren bevindt zich de vroegere doopkapel, niet meer als zodanig in functie. Met uitzondering van het koor, de ingangspartij en de doopkapel is bij een restauratie in de periode van de jaren tachtig het interieur goeddeels teruggebracht naar de toestand van oplevering. Het meeste figuratieve glas-in-lood is van na de bouwperiode. De kerk is, iets teruggerooid, gelegen in de oude kern van Zoetermeer.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving

Driebeukige, in grauw bakstenen kruisverband opgetrokken kruisbasiliek onder zadeldaken met leien in Maasdekking, net als alle overige daken. In het metselwerk een iets uitspringende plint met rollaag en omlopende sierbanden. De absis en de zijkapellen zijn half rond. In de kap dakkapellen met steekkapjes en pironen. De rechts door een ronde traptoren met helmdak begeleide fronttoren is uitgerust met een octagonale naaldspits, uivormige bekroning. De entreepartij ondergebracht in de toren heeft een spitsboogvormige archivolt waarin dubbele deuren met kraalprofiel, smeedijzeren beslag en een half rond glas-in-lood bovenlicht. Boven het portaal is een natuurstenen beeld van St. Nicolaas onder een baldakijn geplaatst. De laatste torengeliding wordt voorafgegaan door een wijzerplaat onder de drie zijden van de toren voorkomende rondboogvormige galmgaten, waar zich langs de bovenzijden een sierband over de vier zijden van de toren voortzet. De toren wordt geflankeerd door de driezijdige voormalige doopkapel links, met een klein rondboogvenster, een rondboogvormige deur en sierbanden. In de traptoren rondboogvensters en lichtsleuven. Naast de toren een kleine driehoekige kapel met een deur.

De, door steunberen in vier traveeën verdeelde zijgevels, hebben ronde ramen met doorlopende sierbanden en drie rondboogvensters in de lichtbeuk. De travee naast het transept steekt verder uit en is aan de rechterzijde tevens de toegang naar de pastorie. De rechterzijgevel is door de naastgelegen (oudere) pastorie deels aan het oog onttrokken. De transeptarmen hebben hoge rondboogvensters, twee kleine rondboogvensters boven de zijkapellen en doorlopende sierbanden in het metselwerk. De zijkapellen hebben elk een rond raam en zijn half rond gesloten, net als de absis die vijf hoge spitsboogvensters heeft en een decoratieve band van zwart-witte tegels. De eenlaags, in halfsteensverband opgetrokken sacristie, heeft een schilddak, twee rondboog deuren met stoep, en vier spitsboogvensters met diefijzers. De achterzijde van de sacristie heeft vijf spitsboogvensters in een klimmend en dalend ritme en twee losse vensters van hetzelfde type.

Interieur

Het schip wordt van de zijbeuken gescheiden door spitse scheibogen op hoog opgetrokken pijlers met in de zwikken van de boogschenkels geschilderde medaillons, direct onder de lichtbeuk. Een vlakke verticale band, die rust op de pijler, draagt geheel boven de boogspanten die de kap dragen welke is beschilderd met cassetten-motieven. De zijbeuken hebben kruisribgewelven. Pijlers, muren en bogen zijn gepleisterd, geschilderd en bestempeld met schijnmetselverbanden, geometrische en gestileerd florale motieven, waaronder palmetten. Het westwerk heeft boven de orgelgalerij drie spitsbogen; twee zijn beschilderd, de hogere middelste is open. Onder de galerij een nieuwe entree. Het koor is niet meer in de oorspronkelijke staat. Waardevol kerkmeubilair betreft onder meer de preekstoel, de communiebank en het St. Jozef-zijaltaar, het andere zijaltaar, de marmeren tombe en de eikenhouten bovenbouw van het hoofdaltaar. Zowel het oorspronkelijke bankenplan als de banken zelf zijn gehandhaafd. De meeste schilderijen zijn op linnen.

De sacristie heeft een grotendeels authentieke inrichting (kasten).

Waardering

De H. Nicolaaskerk is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als uitdrukking van een door verschillende kunstenaars gerealiseerd Gesamtkunstwerk en als representatieve uitdrukking van een geestelijke stroming die in het begin van de twintigste eeuw een sterke bloei doormaakte. De kerk is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde vanwege de kwaliteit van het ontwerp, het grotendeels gawe interieur en als onderdeel van het oeuvre van de architect Jan Stuyt. De kerk heeft ensemblewaarde vanwege de ruimtelijke en functionele samenhang met de naastgelegen pastorie. Tevens van belang vanwege de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging in de oude dorpskern van Zoetermeer en als landmark voor de omgeving. De kerk is gaaf in hoofdvorm, materiaalgebruik en onderdelen.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk